Cumhuriyet
Yayın Tarihi : 23.03.1932
Sayfa : 3

Muhakeme devam ediyor

Şeker satışında ihtikâr oldu mu, olmadı mı?.

Bir noktanın istilâmı ve müdafaalar için muhakeme 29 marta kaldı

Şeker mes'elesinin muhakemesine dün de Sultanahmet Birinci sulh ceza mahkemesinde devam edilmiştir. Dünkü celsede, ihtikâr yapmaktan maznun şeker tacirleri ile Alpullu fabrikası müdürü Hayri, müdür muavini Haydar Beyler bulunmuşlardır.

Celse açıldıktan sonra Ticaret Odasından gelen cevap ve İhtikâr komisyonunun şeker mes'elesi hakkında verdiği rapor okunmuştur.

Müteakıben Alpullu Şeker fabrikası müdürü Hayri Bey istiçvap edilmiş ve muhtelif suallere cevaben şunları söylemiştir:

— Alpullu şirketi kontenjandan evvel halka çok hizmet etmiştir. Şirket hariçten Türkiye'ye gelen şekerlerle rekabet etmiştir.

Hariçten gelen şeker karşısında şirket malını zarara satmak mecburiyetinde kalıyordu. Rekabeti azaltmak için bayi teşkilâtı yaptık. 13 bayiimiz ile mukavele yaparak Trakya'ya ve hükûmete karşı olan taahhütleri istisna ettik. Bu sene hilâfı mutat şekerlerimizi buraya getirdik. Fabrikada 101 vagon bırak - tık. Kontenjan çıkınca Trakya halkı telâşa düştü. İhtiyaçlarının temin edileceği vadedildi.

Şirketin normal şekerinin bitmekte olduğunu evvelce hükûmete ve bayilere haber vermiştik.

Hatta hâdiseden 11 gün evvel bayilere «hariçten normal şeker getirebilirsiniz» demiştim. Geçen seneki istihlâk ile bu seneki istihlâk arasında çok fark vardır. Eğer biz kontenjan çıktığı vakit şeker fiatına zam yapmak isteseydik ve kiloya bir kuruş zam yapsaydık elimizde 1200 vagon şeker vardı. 120 bin lira açıktan kâr ederdik. Nitekim diğer bir çok eşya fiatlarına müthiş zamlar yapıldı. Biz, on para zam yapmadık.

Hâkimin bir suali

Hâkim B. sordu.

— Ötedenberi zararına mal verdiğinizi söylüyorsunuz. Her vakit zararına mı mal satıyorsunuz?

— Kontenjandan evvel müthiş rekabet karşısında idik. Bu fiata satmağa mecburduk. Zarar denilen şey bir an evvel şekeri satmamak ve piyasaya nâzim olmak için malı yavaş yavaş piyasaya çıkarmaktır. Sonra da dünya piyasasından bir kuruş eksiğine satmaktır. Bu suretle paranın faizini kaybediyorduk.

— Ticaret Odası şeker fiatının o tarihte tereffü göstermediğini biliyor.

— Buradaki Ticaret Odası bunu yapacak iktidara malik değildir. Burada şeker borsası yoktur. Biz her hafta ateşe kommersiyalden fiat alırız.

Şahitler dinleniyor

Bundan sonra Lion Çikolâta fabrikası müdürü Yorgi Efendi şahit olarak dinlendi, şunları söyledi:

— 11 şubattan sonra şekersiz kaldık. Şekerciler Cemiyetine müracaat ederek şeker istedik. Fabrikamızın muattal kalacağını söyledik. Şekerciler Cemiyeti reisi, Ticaret Müdürlüğü vasıtasile şeker bulabileceğini bildirdi. İki gün sonra 38 lira mukabilinde Alpullu'dan yaş şekeri dejino suretile alabileceğimizi söylediler. Şubat nihayetlerinde 34.40 tan fazlasını iade ettiler. Yerine şeker aldık.

Ticaret Müdiriyetinin noktai nazarı

Bundan sonra Ticaret Müdiriyeti komiseri Bahri Bey şahit sıfatile dinlendi:

— Mamul şekercilere şeker almak için Alpullu şirketi ile temasta bulundum. Benim vazifem piyasayı takip etmek, 1913 numaralı kanunla tearuz teşkil eden hususat hakkında rapor vermektir. Şeker tereffüe meyyaldi. Kontenjandan istifade etmek isteniliyordu. Piyasanın nâzımı bulunan şirketten malûmat istedik. Şirket, kiloda 2 kuruş bindirmek icap ettiğini bildirdi. 11 şubatta öğleden sonra satış kesildi. Ben bunu Ticaret Müdiriyetine ve Ticaret Odasına bildirdim. Orada bir kongre aktedilerek vaziyet İktisat Vekâletine bildirildi. Mamul şekercilerin müracaati üzerine şirketle temas ettim. Haydar B., kendisinin bu işle alâkadar olmadığını, Şakir Beyle temas etmemi söyledi. İlk temasımda mamul şekercilere bir şey vereceklerini söylediler. Şekerciler bize tekrar müracaat ettikten sonra Haydar Beyle tekrar görüştüm. Ellerinde avarya şeker olduğunu, bunu verebileceklerini söylediler.

Ben, mamul şekercilere şeker almak için müracaat ettiğim zaman fiat konuşmadım. Çünkü şirketin evvelce müdiriyete verdiği bir fiat cetveli vardı ki bunda fiat 34,40 idi. Ve bu fiatın değiştirildiği hakkında bilâhare bir iş'ar vaki olmadığı gibi dünya şeker piyasası da değişmemişti. Mamul şekerciler buradan şeker almışlar. Biz iki gün sonra bu şekerlerin 34,40 tan değil, 38 den, hem de depozito suretile alındığını öğrendik. Normal de 40,30 a fırlamış bulunuyordu. İhtikâr yapıldığına hükmettik.

Badehu gene şahit olarak Ticaret Müdiriyeti memurlarından Nuri Bey dinlendi. Nuri Bey de mamul şekercilerin şeker almak üzere müdiriyete müracaat ettiklerini, Komiser Bahri Beyin Alpullu fabrikasile bu hususta temaslarda bulunduğunu söyledi.

Şekercilerin sözleri

Diğer şahit Şekerciler Cemiyeti reisi Kâzım Bey de şunları söyledi:

— Mamul şekerciler namına şirkete müracaat ettim ve fabrikalarda yedi bin amele mevcut olduğunu, şeker verilmediği takdirde bunların açıkta kalacağını söyledim. Şeker olmadığı cevabı verildi. Ayni günde Ticaret Müdiriyetine müracaat ettik. Nihayet 38 liradan yaş şeker aldık. Bilâhare fiat farkını verdiler.

Diğer şahit Besler Çikolâta fabrikası müdürü Sami Bey de Kâzım Beyin ifadelerini tekrar etmiştir

Mahkemenin kararı

Bu istiçvabattan sonra mahkeme şu kararı vermiştir:

«Ticaret Odasından şeker fiatları hakkında sorulan suale eksik cevap verildiği için bilcümle şeker fiatlarının bildirlmesi için yeniden müzekkere yazılmasına ve maznunların müteakip celseye kadar müdafaalarını hazırlamalarına karar verilmiş ve muhakeme 29 mart salı gününe talik edilmiştir.»

Kaçak rakı Yapan kadın

Nazlı H. dün 9 ay hapse mahkûm edildi

Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda oturan Nazlı H. evinde rakı imal ettiği için ihtisas mahkemesine verilmişti. Dün bu muhakeme bitmiş, Nazlı H. dokuz ay hapse ve 15 lira para cezasına mahkûm olmuştur.

Muzaffer isminde bir seyyar satıcı çocuk kaçak sigara kâğıdı ve asker sigarası sattığından 3 ay hapse mahkûm olmuştur.